

12. PRAKTIČNI RAD

Izrada radova nam služi da bismo prikazali neki teren kakav je u prirodi. Stoga imamo različite radove za različite prikaze. U praksi sa njima se najčešće susrećemo na orijentacijskim natjecanjima. Na natjecanjima će nam trebati brzina za izradu tih radova, pa je poželjno da ekipe i pojedinci radove što više puta crtaju.

12.1. SKICA TERENA

Skica terena je jednostavan crtež nekog terena crtan rukom u približnom mjerilu. Crta se bez pomagala, "prostom rukom". Promjer skice je u pravilu 20 cm (zato što se najčešće crta na A4 formatu papira). Ovisno o širini terena koji crtamo (promjer zemljišta od 100 do 500 m) koristimo mjerila od 1:500 do 1:2500 (što propisuje organizator natjecanja ili onaj tko nam zadaje crtanje skice). Skica terena se crta kao tlocrt i mora sadržavati sve važnije objekte na terenu koje vidimo iz stojne točke. Crtamo je iz jedne točke ne pomičući se, tako da dijelove koje ne vidimo ne crtamo. Objekte koje crtamo (zgrade, komunikacije, vodene tokove, izohipse i sl.) na skici označavamo topografskim znakovima. Kod crtanja skice dozvoljeno je

korištenje kompasa za određivanje sjevera i nekoliko važnijih azimuta, ali se udaljenosti određuju približno. Kod ucrtavanja izohipsi osnovna visina nam je ona na kojoj se nalazi veći dio terena koji crtamo, a od te visine crtamo izohipse u plus i minus. Sve objekte koje ucrtavamo u skici moramo navesti u legendi (kazalu). Osim legende skica mora još sadržavati naslov rada, ime i startni broj ekipe (i tko je crtao), pravac sjevera, mjerilo, te ako želimo možemo dodati i naziv natjecanja, datum, potpis i slične detalje.

Središte kruga (koji se boduje) je naša stojna točka. Nakon ucrtanog kruga odredimo važnije objekte po kojima ćemo se ravnati. Ne moramo crtati skicu u krugu, ali objekti koje ucrtamo izvan zadanog radijusa neće biti bodovani. Ucrtamo prvo veće i vidljivije objekte sa kojih smo izmjerili azimute. poželjno je da nam skica bude orijentirana tako da je pravac sjevera na gornjoj strani papira, ali nije uvjet. Ako nam je zgodnije

orijentirati skicu tako da neke veće i važnije linije (prometnice, vodeni tokovi, rub šume i sl.) crtamo tako da smo okrenuti u njihovom smjeru, možemo slobodno to uraditi, ali moramo paziti da i pravac sjevera bude točno ucrtan. Kada smo ucrtali važnije objekte crtamo sitnije

Kod crtanja skice dijela puta prvo precrtavamo sa zemljovida osnovne elemente između KS koje trebamo crtati. Odnos kojim precrtavamo sa zemljovida dobit ćemo tako da mjerilo zemljovida podijelimo s mjerilom skice. S tim brojem množimo svaku izmjerenu udaljenost na zemljovidu te tako dobivenu vrijednost ucrtavamo na crtež. Primjerice, ako nam je mjerilo zemljovida 1:50000, a skice dijela puta 1:12500, množitelj će nam biti 4 ($50000:12500=4$). Tada ćemo, recimo, dio ceste koji smo izmjerili da iznosi na zemljovidu 20 mm, na skici dijela puta ucrtati u duljini od 80 mm ($20 \times 4=80$). Da znamo koji dio zemljovida treba precrtati na zemljovidu olovkom iscrtamo put kojim se krećemo. Kada smo precrtali važnije objekte sa zemljovida, unosimo detalje. Bitno je unijeti i sve izmjene koje su na terenu, a nisu ucrtane na zemljovidu. Često će nam se dogoditi da su izgrađene nove kuće, da je na mjestu šume neka livada ili oranica te slične promjene koje moramo obavezno ucrtati na skici dijela puta. Zatim naznačimo kontrolne točke između kojih smo crtali skicu dijela puta, između njih povučemo pravce (s označenim azimutima i duljinama) te označimo put kojim smo se kretali. Na kraju skicu estetski dotjeramo i dodamo vanjske elemente skice (ime i startni broj ekipe, smjer sjevera, ekvidistancu, legendu, mjerilo i sl.) bez kojih ne bismo dobili bodove.

Za izradu etalona organizatoru je najlakše prvo iskopirati zemljovid na onu veličinu na koju se crta skica dijela puta, zatim na terenu proći sve moguće putove kojim bi ekipe mogle ići te ih docrtati. Na kraju takvu skicu precrtati na paus-papir.